

ČESKÝ JAZYK A LITERATURA

CJMZD19C0T01

KOMENTOVANÁ ŘEŠENÍ VYBRANÝCH ÚLOH DIDAKTICKÉHO TESTU

3 Které z následujících tvrzení o souvětí podtrženém ve výchozím textu je pravdivé?

Posuzované souvětí: *Jeden z prvních, kdo pochopil, že skutečnost je barvitější než fikce, byl Solženicyn, autor známého díla Souostroví Gulag, které popisuje osudy vězňů v ruských lágrech.*

Souvětí se skládá ze čtyř vět, což potvrzuje i počet sloves v určitém tvaru (*pochopil; je; byl; popisuje*). V souvětí je pouze jedna věta hlavní, která je rozdělena na dvě části:

1. Ha (*Jeden z prvních*) + 1. Hb obsahující přístavek (*byl Solženicyn, autor známého díla Souostroví Gulag*). Další věty vyskytující se v daném souvětí jsou věty vedlejší:

2. V přívlastková (*kdo pochopil*),

3. V předmětná (*že skutečnost je barvitější než fikce*),

4. V přívlastková (*kteří popisuje osudy vězňů v ruských lágrech*).

Správné řešení:

D) Souvětí obsahuje celkem čtyři věty, pouze jedna z nich je hlavní.

5 Které z následujících tvrzení o zájmenech zapsaných ve výchozím textu velkými písmeny je pravdivé?

Posuzované úseky výchozího textu: *Velikáni ruské literatury bývali mistři fikce, **JEJÍCHŽ** účelem bylo vytvořit sytější obraz ruské společnosti, než nabízela realita. / Každého čtenáře, **JEHOŽ** podobná témata oslovují, její knihy zaujmou.*

Zájmeno *jejíž* odkazuje k podstatnému jménu rodu ženského (*fikce*), jeho tvar se musí shodovat s řídicím podstatným jménem rodu mužského neživotného (*účelem*). Zájmeno *jejíž* musí být tedy použito v 7. pádě, čísla jednotného, rodu mužského neživotného – *jejímž*. Zájmeno *jenž* odkazuje k podstatnému jménu rodu mužského životného (*čtenář*), v textu je použito v náležitém tvaru – 4. pád, čísla jednotného, rodu mužského životného (*jehož*).

Správné řešení:

D) Tvar *jehož* je v textu použit správně, místo chybně použitého tvaru *jejíchž* do textu patří tvar *jejímž*.

7 Rozhodněte o každém z následujících souvětí, zda je zapsáno pravopisně správně (A), či nikoli (N):

	A	N
7.1 Během výslechu si vzpomněla, že chvíli před tím přepadením se jí ptal na cestu nějaký cizí muž.	☒	☐
7.2 Po prudké vichřici, která se přehnala přes vesnici a její nejbližší okolí, nezbyl na holích polích ani klas obilí.	☐	☒
7.3 Zletilý pachatel, který byl minulý týden odsouzen za ublížení na zdraví, si odpiká sedm měsíců za mřížemi.	☐	☒
7.4 Mezi strmými skalními stěnami ochránci přírody objevili už jen zbytky orlích hnízd, což ve vědeckých kruzích vyvolalo zděšení.	☒	☐
-

8 Přiřadte k jednotlivým textům (8.1–8.4) možnost (A–F), která patří na vynechané místo (***) v textu:**

- 8.1 **Futurismus** je jeden z avantgardních uměleckých směrů první třetiny 20. století. Obdivuje moderní techniku, je spjat s teorií „osvobozených slov“.
UKÁZKA: *poledne ¼ flétny kňučení vzplanutí tůmp tůmp poplach praskot sténání pochod
břinkot tlumoky pušky*
- 8.2 **Baroko** je umělecký sloh rozvíjející se v 17. a 18. století. Převládá citová složka nad racionální, důraz je kladen na kontrasty a náboženskou tematiku.
UKÁZKA: *Co já? Co ty?
Bože svatý?
Já hřích, pych, lest,
tys sláva, čest.*
- 8.3 **Impresionismus** je umělecký směr, který vznikl v 2. polovině 19. století. Zdůrazňuje smyslovost a snaží se zachytit prchavou náladu okamžiku.
UKÁZKA: *Ty české rybníky jsou stříbro slité,
žíhané temnem stínů pod oblaky,
vloženy v luhy do zeleně syté,
jsou jako krajů mírné, tiché zraky.*
- 8.4 **Romantismus** je umělecký směr konce 18. a první poloviny 19. století. Literární postavy revoltují proti společnosti, prožívají nenaplněnou lásku, časté jsou motivy noční přírodní scenérie.
UKÁZKA: *Temná noci! jasná noci!
obě k želu mne budíte.
Temná noc mne v hloubi tiskne,
jasná noc mě vzhůru vábí.*

9 Seřadte jednotlivé části textu (A–E) za sebou tak, aby byla dodržena textová návaznost:

Správné řešení:

(D) Červená smrt dlouho řádila v kraji. Dosud nebylo moru tak strašného. Nejdříve přišly prudké bolesti, pak silné krvácení z pórů a rozklad. Nachové skvrny na těle, to byla morová znamení. (A) Ta způsobila, že oběť se pomoci bližních nedočkala. Princ Prospero se tomuto osudu chtěl vyhnout, a tak se s tisícem zdravých dvořanů uchýlil do jednoho ze svých opatství. Byla to nádherná budova, výtvar princova vlastního vkusu. (C) Ovíjela ji vysoká zeď, v níž byly železné brány. Když byli všichni uvnitř, roztavili závory. Nechtěli nikomu dopřát možnosti příchodu ani odchodu, dojde-li k záchvatům zoufalství venku nebo šílenství uvnitř. Přivezli si také hojné zásoby jídla a pití. (E) Za takovýchto opatření mohli vzdorovat nákaze. Vnější svět ať se stará o sebe. Bylo by bláznovstvím se soužit. Zatímco venku lidé umírali, princ uspořádal v opatství ples. Slavnost se konala v různě vyzdobených pokojích s okny z malovaného skla. (B) Jeho barva vždy ladila s dekorací a tapetami. Jeden z nich byl celý nachový – barvy temné krve. Uprostřed něj stály obrovské hodiny.

10 Ve kterém z následujících souvětí není chyba v interpunkci?

- A) Po vyčerpávajících mrazech (,) nastaly konečně slunečné dny, které lákaly k výletům do přírody. (Souvětí obsahuje nadbytečnou čárku.)
- B) Mé obavy se každým dnem stupňovaly, výsledky mé práce byly (,) ale nakonec velmi uspokojivé. (Souvětí obsahuje nadbytečnou čárku.)
- C) Pokud snížím množství sladkostí, které denně jím, alespoň na polovinu, udělám něco pro své zdraví. (V souvětí chybí čárka.)

Správné řešení:

D) Rodiče celý víkend usilovně přemýšleli, jak se nejnáze vyhnout tomu, před čím je jejich sousedé důrazně varovali.

13 Vypište z druhé části výchozího textu tři podstatná jména, která obsahují předponu.

Správné řešení:

- **příběh** (předpona *pří-*, kořen *-běh-*);
- **výhledem** (předpona *vý-*, kořen *-hled-*);
- **pokusech** (předpona *po-*, kořen *-kus-*).

14 Které z následujících tvrzení o souvětích tučně vyznačených ve výchozím textu je pravdivé?

Posuzovaná souvětí: *Zeptal jsem se ho, odkud to záhadné písmo zná.* (souvětí z první části výchozího textu) / *Nemohl jsem se dočkat, až dokončí své vyprávění.* (souvětí ze třetí části výchozího textu)

Správné řešení:

C) Nepřímá řeč se vyskytuje pouze v souvětí z první části textu.

16 Ve které z následujících vět je pravopisná chyba?

- A) V místní knihovně jsem si v pondělí vypůjčila Nerudovy povídky.
 - B) Na včerejší dobročinné akci jsme nečekaně potkali manžele **Sýkorovi**.
 - C) O výměnném pobytu v zahraničí jsme nadšeně vyprávěli panu Krausovi.
 - D) Na oslavu svých pětatřicátých narozenin jsem pozval i Markovy kolegyně.
-

18 Vypište z druhé části TEXTU 1 tři přídavná jména, která jsou v textu užitá ve jmenném tvaru.

Správné řešení:

- **vědoma** (složený tvar: vědomá, vzor *mladý*);
 - **povinni** (složený tvar: povinní, vzor *mladý*);
 - **schopen** (složený tvar: schopný, vzor *mladý*).
-

20 Kterým z následujících slov je nutné v posledním souvětí TEXTU 1 nahradit chybně užitou spojku, aby souvětí bylo syntakticky správně?

Posuzované souvětí: *Měli bychom jednak poskytnout jedinci prostředky na zajištění základních životních potřeb, **avšak** ho motivovat k tomu, aby byl schopen se ze závislosti na pomoci vymanit.*

Správné řešení:

Měli bychom jednak poskytnout jedinci prostředky na zajištění základních životních potřeb, **jednak** ho motivovat k tomu, aby byl schopen se ze závislosti na pomoci vymanit.

21 Ve kterém z následujících úseků TEXTU 1 se vyskytuje chybně užitý tvar slova?

- A) částka nestačí na pokrytí základních životních potřeb
 - B) v posledních desetiletích počet extrémně chudých lidí
 - C) chudobou se zabývá mnoho mezinárodních **organizacíh**
 - D) o závažných problémech přímo souvisejících s tímto tématem
-

22 Rozhodněte o každém z následujících tvrzení, zda je pravdivé (A), či nikoli (N):

	A	N
22.1 Ve větě <i>Mezi těmito dvěma díly není rozdíl</i> je tvar číslovky nespisovný.	☐	☒
22.2 Ve větě <i>Josef II. vydal patent o zrušení nevolnictví</i> je slovo <i>nevolnictví</i> archaické.	☐	☒
22.3 Ve větě <i>Žalobce svůj případ projel na celé čáře</i> je slovo <i>projel</i> užit jako slovo expresivní.	☒	☐
22.4 Ve větě <i>V příručce pro začínající šachisty jsou popsány šachové partie</i> je slovní spojení <i>šachové partie</i> slangové.	☐	☒
-

25 Vypište z TEXTU 1 slovo, které má význam *spodina společnosti*.

Správné řešení: **lůza** (SSČ: *spodina společnosti*, SSJČ: *deklasované vrstvy společnosti*)

26 Které z následujících tvrzení odpovídá první části TEXTU 1?

Posuzované úseky výchozího textu:

Ležáky, **Lidice**
a umučení **druzi**,
voda a **krajíce**
jen s odplivnutím **lůzy**.

A teď se, stvůro, **braň!**
Pro slávu **revoluce**
pojď s námi, kdo máš **zbraň**,
i kdo máš **holé ruce!**

Správné řešení:

B) V každém z obou čtyřverší se vyskytuje rým střídavý.

28 Přičadte k jednotlivým větám (28.1–28.3) odpovídající tvrzení (A–E):

28.1 Na ten hrozný den stále nemůžu **zapomenout**.

D) Sloveso v infinitivu je ve větě součástí přísudku.

28.2 **Pochopit** příčinu neúspěchu je pro mě velice podstatné.

A) Sloveso v infinitivu je ve větě podmětem.

28.3 Matčina schopnost **vidět** vše optimisticky mě občas rozčilovala.

B) Sloveso v infinitivu je ve větě přívlastkem.

29 Najděte ve výchozím textu čtyři slova, která jsou zapsána s pravopisnou chybou, a napište je pravopisně správně.

Správné řešení:

- **sdělení** – slovo příbuzné ke slovesu *sdělit*, které je utvořeno předponou s-;
- **daný** – slovo odvozené od slovesa *dát* příponou -ný;
- **porozumět** – slovo příbuzné se slovem *rozumět* (tvar 3. osoby jednotného čísla, oznamovací způsob, čas přítomný – *porozumí*);
- **cíli** – 3. pád jednotného čísla, rod mužský neživotný, vzor *stroj*.